

**LATIN
HIGHER LEVEL
PAPER 2**

Thursday 16 May 2002 (morning)

2 hours

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Answer the questions on two passages from Section A and answer one question from Section B.

SECTION A

*In this section answer the questions on **two** of the passages.*

1. Roman Epic: Vergil, *Aeneid* 4. 90-114.

90 Quam simul ac tali percensit peste teneri
 cara Iovis coniunx nec famam obstare furori,
 talibus adgreditur Venerem Saturnia dictis :
 ‘egregiam vero laudem et spolia ampla refertis
 tuque puerque tuus (magnum et memorabile numen),
 95 una dolo divum si femina victa duorum est.
 nec me adeo fallit veritam te moenia nostra
 suspectas habuisse domos Karthaginis altae.
 sed quis erit modus, aut quo nunc certamine tanto ?
 quin potius pacem aeternam pactosque hymenaeos
 100 exercemus ? habes tota quod mente petisti :
 ardet amans Dido traxitque per ossa furorem.
 communem hunc ergo populum paribusque regamus
 auspiciis ; liceat Phrygio servire marito
 dotalisque tuae Tyrios permittere dextrae.’
 105 Olli (sensit enim simulata mente locutam,
 quo regnum Italiae Libycas averteret oras)
 sic contra est ingressa Venus : ‘quis talia demens
 abnuat aut tecum malit contendere bello ?
 si modo quod memoras factum fortuna sequatur.
 110 sed fatis incerta feror, si Iuppiter unam
 esse velit Tyriis urbem Troiaque profectis,
 miscerive probet populos aut foedera iungi.
 tu coniunx, tibi fas animum temptare precando.
 perge, sequar.’

- (a) Set this passage in its context in the book. [2 marks]
- (b) Translate lines 93-5 (‘egregiam...duorum est.’). [3 marks]
- (c) Scan line 111 (‘esse velit...profectis’). [1 mark]
- (d) What does this passage suggest about the role of the gods in the poem? [5 marks]
- (e) Why is this conversation placed at this stage in the narrative? [4 marks]

2. Roman Satire: Juvenal, *Satire 10. 324-345.*

325 'sed casto quid forma nocet ?' quid profuit immo
Hippolyto grave propositum, quid Bellerophonti ?
erubuit nempe haec ceu fastidita repulsa,
nec Stheneboea minus quam Cressa excanduit, et se
concussere ambae. mulier saevissima tunc est,
cum stimulos odio pudor admovet. elige quidnam
330 suadendum esse putes cui nubere Caesaris uxor
destinat. optimus hic et formosissimus idem
gentis patriciae rapitur miser extinguendus
Messalinae oculis ; dudum sedet illa parato
flammeolo Tyriusque palam genialis in hortis
335 sternitur et ritu decies centena dabuntur
antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
haec tu secreta et paucis commissa putabas ?
non nisi legitime vult nubere. quid placeat dic.
ni parere velis, pereundum erit ante lucernas ;
340 si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
nota urbi et populo contingat principis aurem.
dedecus ille domus sciet ultimus ; interea tu
obsequere imperio, si tanti vita dierum
paucorum. quidquid levius meliusve putaris,
345 praebenda est gladio pulchra haec et candida cervix.

- (a) Set this passage in its context in the satire. How does it contribute to the overall argument? [3 marks]
- (b) Translate lines 324-5 ('sed casto...Bellerophonti ?'). [2 marks]
- (c) Scan line 331 ('destinat...idem'). [1 mark]
- (d) Explain the relevance of Hippolytus and Bellerophon to the argument. [2 marks]
- (e) Explain in detail how Juvenal makes the incident in lines 329-45 vivid and tense. Who was the young man in question? [7 marks]

3. Tacitus' presentation of imperial policy: Tacitus, *Annals* 14. 61.

61. Exim laeti Capitolium scandunt deosque tandem venerantur. effigies Poppaeae prouunt, Octaviae imagines gestant umeris, spargunt floribus foroque ac templis statuunt. iamque et Palatium multitudine et clamoribus complebant, cum emissi militum globi verberibus et intento ferro turbatos disiecere. mutataque quae per seditionem verterant et
5 Poppaeae honos repositus est. quae semper odio, tum et metu atrox ne aut vulgi acrior vis ingrueret aut Nero inclinatione populi mutaretur, provoluta genibus eius, non eo loci res suas agi ut de matrimonio certet, quamquam id sibi vita potius, sed vitam ipsam in extremum adductam a clientelis et servitiis Octaviae quae plebis sibi nomen indiderint, ea in pace ausi quae vix bello evenirent. arma illa adversus principem sumpta ; ducem tantum
10 defuisse qui motis rebus facile reperiretur, omitteret modo Campaniam et in urbem ipsa pergeret ad cuius nutum absentis tumultus cierentur, quod alioquin suum delictum ? quam cuiusquam offensionem ? an quia veram progeniem penetibus Caesarum datura sit ? malle populum Romanum tibicinis Aegyptii subolem imperatorio fastigio induci ? denique, si id rebus conducat, libens quam coactus acciret dominam, vel consuleret
15 securitati. iusta ultione et modicis remediis primos motus consedissee : at si desperent uxorem Neronis fore Octaviam, illi maritum duros.

- (a) What has prompted the popular delight at the start of this passage? [3 marks]
- (b) Translate lines 9-11 ('arma illa...cierentur'). [4 marks]
- (c) Explain the reference to 'tibicinis Aegyptii' (line 13). [2 marks]
- (d) How does Tacitus make vivid the character of Poppaea in this passage? [6 marks]

4. Cicero against Catiline: Cicero, *In Catilinam* 4. 23-4.

Quae cum ita sint, pro imperio, pro exercitu, pro provincia quam neglexi, pro triumpho ceterisque laudis insignibus quae sunt a me propter urbis vestraeque salutis custodiam repudiata, pro clientelis hospitibusque provincialibus quae tamen urbanis opibus non minore labore tueor quam comparo, pro his igitur omnibus rebus, pro meis in vos singularibus
 5 studiis proque hac quam perspicitis ad conservandam rem publicam diligentia nihil a vobis nisi huius temporis totiusque mei consulatus memoriam postulo : quae dum erit in vestris fixa mentibus, tutissimo me muro saeptum esse arbitror. Quod si meam spem vis improborum fefellerit atque superaverit, commendo vobis parvum meum filium, cui profecto satis erit praesidi non solum ad salutem verum etiam ad dignitatem, si eius qui
 10 haec omnia suo solius periculo conservarit illum filium esse memineritis. Quapropter de summa salute vestra populi que Romani, de vestris coniugibus ac liberis, de aris ac focus, de fanis atque templis, de totius urbis tectis ac sedibus, de imperio ac libertate, de salute Italiae, de universa re publica decernite diligenter, ut instituistis, ac fortiter. Habetis eum consulem qui et parere vestris decretis non dubitet et ea quae statueritis, quoad vivet,
 15 defendere et per se ipsum praestare possit.

- (a) Where, and at what point in the conspiracy, was this passage delivered? [3 marks]
- (b) Translate lines 13-15 ('Habetis...possit'). [4 marks]
- (c) Who is 'eum consulem' (lines 13-14)? [1 mark]
- (d) What rhetorical techniques does Cicero use to make the end of this speech so impressive? Give detailed examples. [7 marks]

SECTION B [10 marks]

Answer **one** question from this section.

5. Is there any room for personal choice left for the mortals in the *Aeneid*?
 6. “All successful satire relies heavily on the licence to exaggerate.” Discuss with reference to the satires you have read.
 7. Is Tacitus more interested in individuals than in institutions?
 8. Was Cicero justified in his actions in suppressing the Catilinarian conspiracy?
-